

Laoi na Seals

I.

Lá ná pairb Fionn 'na bláit
Ari an bfaicté i n-Almúin úrp
So bfacá ré éinigre imr an róis
An eilit óg ari a líom lút.

II.

To glaoró ré ari Sgeot binn agur ari Uíran
Agur leis ré fead opta aphaon
1 ngan fior do éacé i oteacé an óil
Sup lean ra róis an eilit maol.

III.

Ní pairb le Fionn aet Mac a' Loin
A' dá com agur é fém,
Ari loip na heilte go tian,
So Siobhán na ndian péró.

IV.

Ari áitó uó ra trlaib, o'Fionn
1 ndiaró a' dá com
Níor mear uó roip nō riap
Cé ndeacaird an fiaid a b'i ra ngleann.

V.

Cuaró Fionn roip go tian
Agur a' dá com riap ari lút
Ir, a pádraic, naé tmais le Dia
Mep tuig a tmais a' dá scéal.

VI.

To cuala ré an sol
Agur ní cian uairde ari bhuacé loéa Léim
Ira nn a b'i an macaomh mná
Ah feapái carl dá b'faca ré.

VII.

Ir annín do óphuisear Fionn fém
Ag iarráid rgéala ari mnaoi na gcuac n-óir
U'fiorphuisear díci ve gnáir glain
"On bfacá tú mo com ra tóip"?

VIII.

"In to feis nil mo rpéir
Ir ní faca mé do' dá com
A' ní na fémme gan clár
Ir meara liom-ra fát mo gail."

IX.

"An é do céile fuain bár
D'ingéan bláit nō do mac
Nó goide an fát bhuil tú caomeadó
A' annín éadom ip aille ópheac"?

X.

"Ní hé mo céile fuain bár
M'ingéan bláit nō mo mac
Aet fálse óip a b'i faoi mo ghlac
A' cint le hair na rpéas tian."

XI.

"Seapa náit cuill an laoc
Cuirim do céann é, a ní na b'Fionn
An fáinne céadna a tábairt ari air
To rsáip le niosain na ngsuaird ndeangs."

XII.

Níor fulang Fionn i ag cup na ngeara
Ir nocht ré earráid dá éinig céileib
So ndeacaird ré faoi bhuacé an doéa a'
rámán
Le humpáil mná na mbor péró.

XIII.

To éuartus ré an loé fiaoi éinig
Ir níor fág ré aon clúid nō ceap
An fáinne céadna go bhuain ré ari air
A' rsáip le niosain na ngsuaird b'Fionn
nudeangs.

XIV.

Ari fágait an fémme uó do níis na b'Fionn
Sul má fhoiceadó leir a tábairt éin bhuacé
Rinnead réanóir cupion liat
De níis na b'Fionn, mo rgéal tmais.

Laoi na Seals—an tárna curio.

I.

Lá ná pairb fianna Finn
I' n-Almúin Finn na ruige réim
Seal ag impt fitceallann agur ag ól
Ag érteacét le ceol agur ag pronnáu
réad.

II.

O'fíng Caoilte imearg céile
Agur o'fiorphuisear ré de gúc aro gacé fear
A' b'fachar Mac Cumhaill fén

1 mburóm éalma na pleas reang.

III.

Ir nocht d'umne agur ir átúbar b'fionn
Ceann ari pluas a'beit 'dápn níis
Nuair a' fíleamair an mairt fágair
Ir agairn atá átúbar a'beit a' caoi(neadó).

IV.

Fionn má ceaptus uait
Caolte cupaird na loipgan caol
Sábhain éugam ari mo Láim
So lá an b'fáit a'beit 'mo níis.

V.

Sluaireamair na ari Almúin amacé
1 mburóm éalma na n-óir gcuadáe
1 mburóm dá com agur Finn
An tmais ginn le mbéarrfáidé buaird.

VI.

Bí mé fém agur Caolte ari utur
Agur an Fionn go tláit 'náit ngabair
So ríab Siobhán ó tuiaró
So utusamair buaird ari an lá.

VII.

Sídeadó beag dá utus amar uaim
Tá eir an puais rim a' éin tapt
So b'facaamair an reanóir mór
Faoi b'fionn agur é liat

VIII.

Níor éinimíseamair do páirt 'na rgéal
Súp' é Fionn fém a b'i ann
Aet le Caolte sup leis ré nún
Sé ba luaité agur b'i tian.

IX.

Agur annín o'fiorphuisear Caolte an
tpear uair
Sé ba luaité agur b'i tian
"Cé tiocfaid ve pluaise na genc
A' éinpeas ari mo éput fém?"

X.

"In ghean Siobhán faoi n-a' t'fáorádeacé
A' éinig mé faoi bhuacé an loé a' gnáim
Sul má fhoiceadó liom teaté éin bhuacé
Bí mé cupion liat máit atáim."

XI. Aduaibh Conán:

"Dá mbeadó fior agam sup tú Fionn
Uimpinn an rean-ééann liat rim t'fioit
Óip' ir tú náit ait'fír aphaim
Leat mo gairfe ná mo gnáim."

XII.

Aduaibh Orsair—"Aet a ceas an éput a
bhuil Fionn
Agur sup púir liom é'beit marí t'fioit.
A' Conán máil gan céill
Uimpinn do b'fáil go r'maorí."

XIII.

Aduaibh Conán—"Coirgeamair ari nglóimé
banda
Ní cannt' t'fáorádeacé é aet gnáim
So b'fádeamair op comhairt céile
Neart ari Láim agur ari gnáim."

XIV.

Agur annín a t'fáor Orsair
A' t'fáor b'fáil ari Conán i mears céile
O'fáip' ré comhise ari an b'fém
Fústaéid tú ari p'fém b'fáil.

XV.

O'fíngéamair an Fionn 'náit reagair
Ari b'fáil Níl Calpuirn na railm rám
Eisip' mo mac fém agur Conán Maol.
Sup t'fáorádeamair fúste agur p'fáit.

XVI.

Náit fíleamair plán ón genc
Do páirt Conán máit me
Muna n-focadó ingéan Siobhán ari a' fionn
Muna scuire ré tura in do éput fém.

XVII.

Cruimníseamair anoi agur amar
Agur cruimníseamair fiaid ari do t'fáor
Se pliab Siobhán ó tuiaró
So utusamair Fionn ari ghuairt fear

XVIII.

Ari feadó fiaid n-óiréce agur fiaid lá
Viomair ag toéait an énuic gan aon rpár
Gan néal a' éo lata ná fuan
Aet diaid a' éo t'fiaid ari aon uair.

XIX.

T'fiaid ingéan Siobhán amacé
Agur urspair (earspair) óip' t'fiaid ma' doim

Sealáu ri é o'Fionn a b'i láis fann.
Ina luige ari an b'fóu.

XX.

"Dári an Láim pin opt a éléimis éoir
Ari ól an t'fiaid 'náit ari an gcom
Táimis a phuádó fém agur a' náit ari
Mai b'i an lá r'sap ré leobca."

XXI.

Cup Cenán b'fóigis uipéi faoi n-a' Láim
Agur tuig' ri p'fiaid ari an mb'fúigim é
Ir mó an r'fiaid fuaip fiannaib. Cipeann
Ag iarráid a' t'fiaid amacé
Na fuaip na reacáit n-óiréce agur na reacáit lá
Ag captaid an énuic.

Míor fágair ari p'fiaid ari p'fiaid na mb'fúigim
náip' b'fíreataid p'fiaid má utamis leo a
t'fiaid amacé. Mí b'fáit ré p'fiaid aet nuair
a' b'fáit ré ag t'fáorán uile. Mí t'fáorán
ré p'fiaid ari b'fáit 'náit n-óiréce Fionn Mac
Cumhaill uó, agur b'i fior ag Fionn go pairb
buaird ari, lá ari b'fáit a' t'fiaid ari ré t'fioit
t'fioit a' dá Láim, aet ní pairb fior aige fém
pin.

Síun Mac Aontus, Tóis an tSean-Baile,
Acar'l, t'at'fiaid.

miceál ó tiománaidé,
do rs'fioib, ra mbl. 1903.

cuallaclt éinilim cille
más nuadat

tá ari fágair anoir
iristéabair munis nuadat
(Impleabair na Cuallaclta).

An D'fámarádeacé ran n-éadair uá
raotáid i Maig Nuadat—an Oí. Pádraig
de Uíran ag t'fáorán eolair do r'fíobhónípi
Séadair ari pliáig na h-áit-Oí D'fámarádeacé
—iarráid na mac-léiginn dá mear ag doú
de blácam.

Do r'fíobhónípi p'fiaid, i scóip an éin amacé
reó—an Oí. P. de Uíran an t-áctair p'fiaid
b'fíreataid agur an Oí. Seoiríóin ó
Nuallán. Tá enuairt marí vanta cupair
i n-eagair ag na mic-léiginn ari na Láim
r'fíobhónípi atá i Leabharlann mór na Coláiste
agur airtí t'fíreataid t'fiaid pin ann.

Ceanúnis anoir é, tá doibhneap do'n
léigsteóip ann t'fiaid t'fíreataid t'fiaid
na teangan.

Tá le fágair, p'fiaid, ón gCuallaclt—Rí
D'fíobhónípi (2/-) r'fíobhónípi leir an Oí. P.
de Uíran ari an Oí D'fámarádeacé, a
b'fáil cupair fior ari a léimí ag na mic-léiginn
ran Impleabair.

William P. Ó h-Uigín

sráid liam, gailim. 7
baile aca na r'sos.

folctoir usdardasac sluaistean
mic giolla an aca.

deasúistear sac sord sluaistean
—na mireanna a baimeas le
aiblais agus eile.

trucail ar leit i gcomair
sluaistean a bristear ó baile 7.

seamín nō eacra mic mi-
rialta. (an Seabac do Sgmoib) 1/3
más ealta eadair. (Caitlin Nic
Séabann) 90.
mian a croíde. (Pádraig Ó
Conaire) 2/6
an tobar naomta: DRAMA TO
PÁRTÍ. (Seaplot Ni Dúntaing) ... 90.
tráim inbeir. (Miceál Ó Muineá 1/-.
rigseacit de. (Miceál Ó Muineá ... 1/-.
máire ni ragallais.
folctoir leabar.
87. Sr. Ua. Na D'fíobhóníse.
at cliat.

COLÁISTE NA MOLSSOLE. SAILLIM.
(Craobh-Coláiste de Molsgoil Náirtáinta na hÉireann).

1. Tá cíppairi iomlána le fágair i gColáiste na Molsgoile, Saillim, i ngach oíráin léiginn ná mbaineann le Molsgoil Náirtáinta na hÉireann.
2. Tugtar léigearáitai (cíppairi iomlána) i nGaeilge ar na h-ádhair léiginn reo teanar:—Riomhaireat, Seanear, Tráchtair, Seilleasor, Tipéalairdeat, pp.
3. Táipseann Coláiste na Molsgoile, Saillim, Sgoláireactai ir fíu £2,500 saé bliana.
4. Cúplaear £1,000 i n-áitíne saé bliana le h-agair Sgoláireactai ón éamhainn Saeilge ar an nGaeilteacht.

Agus eadair agus eolur ón meabhránairde.

Leabhra a Sgriobh
TOMAS O MAILLE

AN GHAOTH ANIAR (3s.)

MAC DATHO (1s.)

Innsean nua ar an sean sgéal.

URLABHRAIDHEACHT
Agus

Gráiméar na Gaedhilge.

Cuid a I. (Fá éadach, 7s. 6d.), tracht ar Urlabhair (foghraigeacht) i geotcheann, agus ar chanamhna na Gaedhilge.

AN GIOLLA DUBH.

Micheál O Máille. (2s.)

Iad uilig le fághail ó

Cómhlucht Oideachais na hEireann
89, SRAID AN TALBOIDIGH,
BAILE ATHA CLIATH.

CUMANN URRUÓDAIS CÁTRAÍC
BAILE ÁTA CLÍAT.

SRÁID UACHTARAC UI CONAÍL
I mBaile Áta Clíat.

Coin dhamgean te Caireat na Rioise.
Coin Saebealaic te Teainair na Dfhamat.
Coin teann, le aon rleibh in an gceist.
Cumann Urruodair Cártaí Áct Clíat.
Corraísmír i nÉirinn an t-áitgeadair,
Bhíodh ag Seán buirde map a bhearr,
Agur heis an t-ád oíráinn fearrta,
Áct eall a bheir ágairn ar aon.

AN DÉAN FAILLISE SA SCÚIS

Hotel of the Isles

LITIR MÓR, SARUMNA.

Saeilge, fairrse, snámh, lochanna,
iassac, bádóireact, cró
gluaisteán.

Béilí reidhise ar an spoinne.

Umhaeáir fín as dul. Agur céin éatair eile i nÉirinn ir feiliúnaíse ná Saillim d'Amhaelann den éatair reo?

Níl amhaelann ra dorán reo ar b'fíu amhaelann éabairt inniu a mbionn daome ag dul éuici ar an ádhair supa ra teangam seo nó ra teangam út bior a euro d'fhamas d'á léiriú. I bphápar, cuip i gceáir, mór bionn fhamair ag duine, téigean ré éun d'fhamas feiceáil ar an ádhair páir-mair supa man leip d'fhamas feiceáil. I mbéilim nó i lónnaithe téigean ré ar an ádhair ceannann céadna, aict Searmannír nó Déagla bairc aige. Ni téigean ré ann i n-aon céann de na catraíca reo i ngeall ar an d'fhamas bairc ná léiriú i bphamair, i mbéapla, nó i nSearmáinnír. Agur tá an ceapt aige. Duine nádtúpta tá ann.

Teanga innti féin i an Saeilge de níri pírírtaipe, agur tá a lán daome i nÉirinn téigear éun d'fhamas Saeilge feiceáil ar an tóis céadna ir na carairdís éis d'fhamas eicin ve Connacht na Saeilge—ré fín, ar fhat tip-spháda eisín. Détoip go bhaca rian d'fhamas maic, détoip go páis na haisteachaí go mongantaí ir an léiriú ar feabhar. Ba leat-cuma leip na Saeilge seoirí d'fhamas aicta é fín. Aict ni geall leip na Saeilge seoirí d'fhamas céadna iau gnáth-Saeilge seoirí na Saillim, agur rian gnáth-Saeilge seoirí na Saillim, ir man linn éabairt i ríteái éigiamm, ní hé amhán i ngeall ar an meap móir atá acu ar teangam Naomh Pádraig ir Naomh Úr gíos aict i ngeall ar supa man leo túl éis an amhaelann, agur i ngeall ar supa nádtúpta an ríto é, i nSaillim, bairc ag dul éuici an amhaelann ra nGaeilge, díreach, map ir nádtúpta, i Sevilla, túl éuici ra Spáinnír.

Tá ré cumha píomáinn agamh d'fhamas nua léiriú saé mis, agur a dó ná a thí de chairdeantairi ar a laigeart den d'fhamas fín éabairt. An éirí eile den mis détoip d'fhamas Saebealaic, céiltíde, tc., ná d'fhamas ran amhaelann. Maróip leip an ápur féin, an Halla Abhainneac, tá ré ná maróip faoi Láchair; tá gléas nua roillpúcaidn ná éup i ríteái ann; agur tá "décorr" ná pádraipe-rtáitíre nua ná nochtú ann.

Ir móir an baint bhearr ag an ngluaireact reo leip an oideacair, ionaí ealaíonta ir náirtáinta, ra thí reo. Níl bealaic ar bheil i feapáir éun na Saeilge fóglum ná d'fhamas Saeilge feiceáil. Ríto i feapáir ná fín, níl bealaic ar bheil i feapáir éun ríto eicint faoi'n d'fhamas i nÉirinn fóglum ná thí an nGaeilge. Cúppé an amhaelann nua an ná ríto reo ór cónairi pobal na Saillim.

Gléas oideacair amhán d'fhamas den amhaelann ní bheil ann aict mis-úráid. Ar an taobh eile den ríseal, gléas riampa ir pléaracha amhán d'fhamas vi, rípeart bheil ann pháidí d'fhamas te píomh-cúrpóir na hamhaelann, cúrpóir naé d'fhamas an éuro ir mó den pobal, fáraoir. Sé píomh-cúrpóir na hamhaelann, map éigeanuit an ríseal, eolás ar an áilneacáit ir ap faol éabairt doirí pobal thí an d'fhamas.

Amhaelann a bhfuil an cúrpóir reo map bun léi, ní móir vi i fín d'fhamas ar an ádhair ir feapáir ná bhfuil le fán, agur ní móir vi i fín tóigáil ar an mbuna ir treoire i fír buaine. Dá bhus fín ní hé aír scurpóir ar scéad-léiriú bairc ma ríto gnátháit chroíneante aict é bairc map bun-éloé na teileáise ir feiliúnaíse d'fhamas féin. Sé fín le nád go scéad-fimíte feróim baint ar na h-ádhair ir feapáir ná bhfuil fóglumta agamh ó amhaelanna na hÉireann, aict scéad-fimíte bairc cheapsaite cuiubhige aca. Agur mór bionn an pobal a' cabhrú ir a' curiú linn map ba éorí, bérí an amhaelann ir a pobal ag rír ruar le céile, agur tá ríul agamh supar fáid éiocfar ar fín, ríto ir tábairt aige fóir ná an amhaelann Saeilge féin, ré fín luét éirteácta tuisgeansc i gComhair d'fhamas na Saeilge.

TAIBHEADAR.

PATÓPÉADÁ

(Ap Leanaraint).

Séo páirtí eile atá le páid ap an scárd cearána leip an t-á pártí a bhi i Stoc an Aibhléamh atá níos féigí ná ceáetar sea:

To luigim imp an Leabharó maraí luigim imp an uair,
Faolaitín slán epiúaró déanam leat, a fóra Cíofort.
Ó, a Díla atáin an trilúais leis oípm
bhaon ó flaitheas anúar
A flíuiseas mo époide 7 a ghláis
m'anam.
Tá an triabail ralaé dom' ionnriúis ran
oróe 7 ar feadh an lae,
Sur, níl fíor agam naé é an uair reo
tioceád an uair a bhraitheó mé.
Cíofor Muirfe faois mo éam. An cíofor atá
i n-ap Sémeadó Cíofort dom' cúnnta
so bhráct. Amén.

An duine atéarphar an pártí reo ag dul
a cónalóid ó gáé oróe so brága ré
báit, ní baogal ó teme lúinn ac flaithe-
annar Dé t-á báppi.

CAOMEADÓ NA PÁISE.

"Raéa mire ag caomeadó mo thír cún
an trléibhe. Ócón 7 Ócón 0.
A Peadaír Árpol, an bpraca tú mo
grádára? Ócón 7 Ócón 0."
Connac mé ap báil é i láp a námair.
"Ócón 7 Ócón 0."
An é reo an t-plait a éusád éisí n-a láp
geal? Ócón 7 Ócón 0.
An é reo an rópa a époé so háit é?
Ócón 7 Ócón 0.
An é reo an Mac a mhusád imp an ptábla?
Ócón 7 Ócón 0.
An é reo an Mac a hoileáin in uetí Muirfe?
Ócón 7 Ócón 0."

"Eirt a máictair 7 ná b' ag caomeadó. Tá
mná mo caointe-ra te breit fór.
Níl aon duine a caoinfear mire in
oileán Bádórais naé mait a
Leabharó i flaitheas na gráda

"Cúgádar rúar é ap a nguaillimh áitád,
Ócón 7 Ócón 0.
Cúgádar leigeadar anúar é ap éloéadó glar
na rpártí, Ócón 7 Ócón 0.
Ruádar aip 7 cíorúis t-á rsiúppair.
Ócón 7 Ócón 0.
Ruádar aip 7 cíorúis an epiann rpionta aip
a céann éam, Ócón 7 Ócón 0.
Ruádar aip 7 cíorúis cíorúis t-á mórmair
aip, Ócón 7 Ócón 0.
"Náair a fil a máictair foíl a labair
leir," Ócón 7 Ócón 0.
Sul má gcuimhneadh éun báir ap an seoir
áitád reo é, "Ócón 7 Ócón 0."
Ruádar aip 7 cíorúis amach i,
"Ócón 7 Ócón 0."
Nuair a connac Mac Dé a b' ag fuilim
na pártí, "Ócón 7 Ócón 0."
An fóin a bádáir a tabairt t-á máictair,
"Ócón 7 Ócón 0."
Labair ré leóir 7 d'ubairt so cíorúte,
"Ócón 7 Ócón 0."
"Dúailigí mé fém 7 ná bacair le mo
máictair," "Ócón 7 Ócón 0."
Cíofor.

Sí an Maigdean Muirfe atá ag páid
"Ócón 7 Ócón 0" i gcomharbhe.

AN PÁRTÍ SEAL.

"So mbeannúise Dia óint a pártí Seal."
"So mbeannúise Dia 7 Muirfe óint."
"Cé'n éasí ap éoval tú arié?" Mar
éoval Mac Dé." "Cé'n éasí a gcoitlócaid
tú arioc?" "Mar éovalcár na boiré."
"Cé'n éasí a gcoitlócaid tú ran oróe
amáirpead?" "Mar éovalcár Bádóraic."
"Cé níos rún níomh?" "Tá na h-angli."
"Cé níos rún id ósair?" "Tá na
harpain." "Céart é rún in do láim
dher?" "Tá naof níobra te uisce an
Dómnais a cíup Muirfe liom ag déanam
eolap o'n dorar reo go dorar Bádórais."
"A Bádórais go (cas) a b'ail teatá
na pianta pioppa?"

Tá dabaé deas ra teac útan tall.
Conneall donn ma láim. Muirfe 7 a Mac,

Uíghis 7 a bhrat, Micéal 7 a recit, 7 a t-á
láim fada gheala tiseat i gcomme
anamnaeas.

Náé maius a époé 7 náé maius a épád,
7 náé maius a cùlóid ap an gencé uibhan
tall ag eirteat le clois binn, blaoire a
cinn. Ag dul i gceill san bhrat úp, san
cónpa cláir.

Níl aon duine a déanfar an pártí in
tús húairíe pojn' dul a cónalóid ó, 7 tús
húairíe pojn' an mbád, ní baogal ó dul ap
leacraí lúinn so bhráct ac beir flaithe-
annar Dé t-á báppi aige.

Ní luigim curu cíofor reo t-á níl

fíor agam an bhrat ré ap fad ceapt.

Ir ó bean ra mbaire reo a cùlala mé é 7

níos tuis rí fém curu óe. Uíglúim rípe

ó na rean-ndaoine é ac t-á riad in eipí-

teip na bliantaib.

Seo pártí atá le páid uair ap dit ac so

rpeifialta níair a bhearr duine i ptáid na

ngíráit.

Toil Dé so ndéanamuit. Oíseadó Dé

so gcomhíseamair.

Ap n-antoi fém so rmaetamuit. Síofan

le n-ap tdeanganid so gcomhíseamair.

Ap páir Cíoforta so rmaotíseamair.

Contabairt an peacaró so reacra-

seamair.

Cáitíngíte an triabail so ndúltairseamair.

Síoferta ón Spiorad naomí so raothruise-

amuit.

Aitníse cíorúanail so ndéanamuit. Dáir

beannúigíte so bhrásmuit.

Slíor na n-angeal so gclóipeamuit.

Sníuir Dé so bhréiceamuit.

1 reipír Dé so gcomhíseamair.

1 mbannpháist Muirfe so rhabamuit.

1 molad 7 i níráid Dé so bhrac le tinn ap

raogal. Amén.

MÁIRE NI UDÓAMH.

Máis Cuilinn,

Saillim.

MÍRIÚN TÚAIRÍ MIC ÉADAIS

Míriún do b' i dtúairí mic Éadais
Ap Táobh an tSléibhe annreó le Sairid,
In eionntaí leip an méid a déanfar,
Innreócaid ríseal, ac eirt liom tamall.
Mílium, Fáraon! cíorúigíte, gláis,
Le cunnatáir cíorúin ap fad a bairil,
Ac tiúbhraí iarrácht cíorúeamhail, aereac,
Le chnámaí ríseil do cíup i dtaca.

Ní meí fém so failliúiseac, b'fíorúin,
Sun tuigear ríseal do b' i t-á leatnú,
Síofar ruar in nísear m'éadan,
Sun fíorúeac rípíéal ni déarán rearain.
Annriúin do éonací pluaigíte iongantaí,
Ag teaet ag eirteat leip na ragair,
Ní gair go leóir, do cíup céad déag ann,
Ná ríl, a Saeidil gur bhréag do céapaim.

Ní ceathair ríseart cíorúac, tréiteac,
1 mbun an tréito san bhréig san mágat,
A bhréabair, a bhréom, ní cíor do réanád,
So tré, so bhrácte, béró ríad fá
Síofad,

An tdeaganid ó Málle, An tdeaganid ó hémne
Ap ragair fém, veir luéit a' baile,
An tdeaganid ó Tréarais. An tdeaganid Mac
Loélainn
Ríomhptórais naomíta, iongantaí,
Fíraic

Nuair ríseap an ríseal do cíorúin cíorúta
Daoine éigmeamhail, daoine meata,
Daoine fíunneamhail feamhail gáibteac
Daoine láidir' daoine leatta,
Deas ir móir, go leóir lag cíorúnta
Daoine aoráta, cíorúnta, caitte,
Dáigéirí cíorúnta, bénneacá móra,
Aimisi eile cíorúnta, cíorúnta.

Do gluaireadair ap cíorúnta,
Lag ir láidir, caol ir leatán,
Chomáin cíorúnta ir daoine feolmáin,
Daoine bhréabairte éavethom', tanairte,
Daoine cíorúnta cíorúnta feoráigíte.

Daoine ghearr, daoine fada.

Sairidíbhp varúibhp, daoine ap fógnam
Tír an plóto ní bhrisctí i gceataip.

Táinig pojn' ap gluaireteamh gláis

Sluaip na cíorúnta a' fúbal, gan tada.

Uí maroí láimé ag rean-fír aoráta,

Máraí fá ófhean a rgáct feartann.

Uí gáé gláis iomcháin in mo fiadhair,

Cíup ir cíorúnta iomcháin apail,

Rótaí coir' ir níorai gluaireteamh

Seán-mána aereac, ap mhum a n-apail.

Uí'n Saeidil so lomha ag gáé aon-neac

Uí rath le fáisail ann, móran greamair,

Ac beagán deas de tream san éifeac.

Uí plóto (fón) ap dit san pojn' gair-

facair

Mári níu do gluaireadair fíre céile

So piocamair, gláis i n-éireadó cíorúnta,

Le tdeaganid uimhais'e, páidípní,

Domin ir cíorúnta, leabhráin ríabuill.

Dháil an clois ag a reacáit tráthóna,

1 leat-uair eile cíorúnta ap pártí,

Da rathairc veir é páidíp gledriote,

Veas ir móir a' déanamh aitphise.

Táinig an treanmóir iongantaí Saeidilse

Do éairid so cíorúnta ag cíorúnta peacac,

Do hiappair ap gáé Cíoforturde tilip,

Teacáit cíup Áifíonní apírt ap mairtin.

Táinig ríad, na pluaigíte cíorúnta,

Cíup Áifíonní naomíta moí na marone,

In tdeaganid an Áifíunn cíorúnta faoirdean,

Uí ragairt Dé, gan bhréis so gnocat.

Uí'n tdeaganid O Tréarais cíorúnta ra mborda,

An tdeaganid Mac Loélainn ap an níarpet,

Cíorúnta ionmád, fíor, ní bhréagac,

So rath na rean-mána beagán cabac.

Uíodar ann, 'sur tream fíor-Saeidilse

Veas ir móir maraí t-áibharp céana,

Seán a'f ós, leatán, lag a'f láitín

'sur feas ap bean bhró treamam feara.

Uífíorúiseadó ríad—rean-mána—t-á céile

Cé aca ap veire den t-á ragairt?

Uíbhrúiseadó tream "Father Tracey."

De binn ré cíorúnta ap cíorúnta cíorúnta.

Uí fíorúnta ríad ann le fíorúnta.

Uí ceann fíorúnta ap fíorúnta.

Uí fíorúnta fíorúnta ap fíorúnta.

Uí fíor

an Luis

A SLÍSE BEATA.

Ní chunneann fúthóp ná nuaime i gceart céin páirt atá earráinn fém agus an éuro eile de luét comhuriúte an domhain.

Tá, cuma i scáir, rórt báramail ag curt de na daomha ná ceapt bláthanna ná plantas atá at bit a heic i dtíos i reompa corda.

Tá éuro eile a bfuil a fhor aca go nglanann (nó go n-úrthóeann) lúppas glora, atá bealaé airteac eisín, aep atá rgeite ac ní chunneann riad an réasal go homlán.

Agus tá fór na daomha a bfuil an beagán fósúma aca. Mineóca duine tisob rin an réasal duit maro reo:

Tá tá gear tábáctacá pan aep—an Oxigem agus an Carbon Di-oxido. Táimnighéann an duine a anáil agus glacann ré ipteac Oxigem. Léigean ré amach ann—(Elodea). Má fágat san polur é in mairfe ré i bhfao.

Ir féidir an Nitrogeim agus an Carbon Di-oxido a réiteadó ipteac pan urse sibh ní déarfa riad aon mait ó. Tá túnghnamha eile a tártháinfeair go beacat gurb ionann go dtíos an méad Oxigem a glactar agus an méad Carbon Di-oxido a réasal.

Táimnighéann an Luis a hanáil fheirim, ac ré an éaoi a nglacann rí rin ipteac an carbon di-oxido agus réasal annamha amach éigeanne an Oxigem. Seo cítheamh iongántac atá earráir ré leat—an duine agus an Luis i bpáirt lá ná céile a éocá.

Tá éuro den éapta ag an té rin, ac ní aige ac leat na fíjumha mar i gnátháil lé n-a leithead.

Féiceamh aca annpeo go bfuil mirene faoi éomaoin ag an lúp glas, agus sup beag an beann atá aige-pan opairne.

Tá fhor agáinn céana supab iad ná lúppas fean-iondúiú an domhain, agus sup marpeadar dán n-úrthóeardar.

Féiceamh aca ní páirt a bfuil an lúp ip luighe lá pátó ap leatáth an bhcáir, neamh-ripleadh aip an bheag i ar an oíche-ripleadh. Táimnighéann an trócaidh a beacat opairne maraé sup éigean. Tá aon muto amáin a beacat bhoisíneann ann fém, fadóiríodh dílir náce scíofró ma éuro oíche. Agus ní baogat náce lá le bhrú aip, a tártháin ré óúinn é an lá fad ó nuaír adubairt “fearaile na páirce.”

Ní marpeadó tada, beag ná mó, ip féidir a pátó, san aep agus urse. Ir é an éuro den aep aip a dtugtar Oxigem, atá ní marctanac, agus ip Oxigem an cíthead éuro den aep ú.

Slacann éamh ní beo ipteac é reo, agus ní marpeadó i bpáirt tá n-úrthóeardar. Agus Slacann an lúp ipteac é comh mairt lá eac.

TÚRGNAMH 1.

Cumh glas bláthanna i poiteac dúninte agus fág ann iad aip fearaile tamall.

Cumh comhcheangal iontak é agus poiteac cumhans (fionnádán) a mberó urse aon ann, agus annamh rórt urse ipteac i poiteac na mbláth. Cumh tó an t-aep aip áit ann agus tiocfa ré amach ina clóigintiú aip an aol-urse. Tiocfa dat bán aip an aol-urse, agus beró folád seal té feiceáil ann.

TÚRGNAMH 11.

Séin t'ánail chí fiodán ipteac i n-aol-urse i poiteac éigín eile. Cípe tú go dtiocfar an bair éeán aip, go gairid.

Ir é an Carbon Di-oxido ip ciointa leir an eipí a tagar aip an aol-urse. Tá ré i láthair i t'ánail agus bí ré i láthair pan aep a éacat na bláthanna.

Déanann ré caile nuaipi tagar comharsa címeigseáta iontak é agus an t-aol-urse agus rin é an folád bán a feiceamh.

TÚRGNAMH III.

Má fágat seagán ná billeóga pan dorpeadar fá éigírga móp glome agus poiteac beag a mberó aol-urse ann, fágán ipteas fán seagán i n-éintíos leir ciófeap go dtiocfa dat bán aip an urse aip, de bhris go bfuil na billeóga ag réasal Carbon Di-oxido amach.

Ní féidir an foinsí reo a tártháit fá,

deapa má bionn polur lae ag na billeóga. Táimnighéann aip ball céin páirt.

Ir féidir go leóp eile túnghnamha a déanamh lé tártháin go nglactar ipteac Oxigem agus go réasal ipteac amach Carbon Di-oxido le anáil ní aip bit tá beo.

Achuríeann na neite atá ag obairn go tréan, cup i scáir, riol atá a' toraigh a' fáir, ná gairid agus blátháin atá ag gemit, achuríeann riad rin an t-aep go tobann.

Ir éigírgaip éigírgaip gurb i an Oxigem atá marctanac, agus náce éuro aip bit eile den aep—an Nitrogeim atá ann go fairsing ná an Carbon Di-oxido atá i nuaon rudo a éongbáil beo.

TÚRGNAMH IV.

Oibhítear an t-aep aip urse—(fíréataip é). Ir féidir leigean ró fuairt annamh, agus cumhítear tuf urse éigín ipteac ann—(Elodea). Má fágat san polur é in mairfe ré i bhfao.

Ir féidir an Nitrogeim agus an Carbon Di-oxido a réiteadó ipteac pan urse sibh ní déarfa riad aon mait ó. Tá túnghnamha eile a tártháinfeair go beacat gurb ionann go dtíos an méad Oxigem a glactar agus an méad Carbon Di-oxido a réasal.

UINNÉ.

Tá urse marctanac agus níl eall é rin a éigírgaip do duine aip bit. Ní tig le lúp juro aip bit a glactar ipteac náce mberó ma lait—níl ré i nuaon tada rónaitac a slacan.

TÚRGNAMH 1.

Lien poiteac beag le urse agus cumh beagán deipg éigí.

Lion poiteac eile mar i gceádána agus cumh júnne de éacile deipg ann a mbead púdar déanta ó.

Cípe go mairt éamh céann acu go mbí riad marfáil leir an urse.

Tá an (tubád) dears poiteac, ac níl an Cailc. Má cumhítear cop blátháin bám, ná tá éraobh beaga ma reapán ip' an t-aip poiteac, feiceap i gceádána tamall go dtíosann dat dears aip an mbláth atá ra (tubád) dears, ac fanann bláth na cance mar ó.

Aip an gceádána crófeap go nídearfa billeóga cráobh an t-eipre. Aip éigí.

San mar óúis de go nglacann an lúp an lait ac tártháinfeann ré don trónait.

Ir éigíte na fíréamháca a réigítear ipteac an c-urse aip an talamh, agus éigean ré ina fnoth (fnoth) ruar éigí an gceádána.

Tá rubartamh fálannas—briogh manraig atá pan gceádáns—leágtar i n-urse na talman agus glactar ipteac iad rin fheirim leir.

Comhíeann an Luis greamh opta reo ipteas aip réasal ipteac amach an t-urse aip éigí na billeóga. Bionn ríut urse ag gluairítear i gcomhuriú éigí an Luis—iptes ó'n talamh éigí na fíréamháca, ruar éigí an gceádána agus amach aip éigí inionpoli na mbláth.

TÚRGNAMH II.

Fágat billeóga fá éigírga glome go ceann glacan—ir seagán go bfeiceatbha marona urse aip an nglome cothrom le uaéataip an urse, ciófeap leir an eipí go n-úrthóeann an t-urse go móri aip poiteac.

Ir féidir fá éamh uaipé ná tó marfá eile aip uaéataip an urse aip.

Má uípítear annamh urse aip glome címeigseáta ra poiteac go tionsíp ruar é cothrom leir an gceádána marfá, aip fearaile címean urse aip tóis an seagán i nit an smaíte rí.

Ní móri an seagán a seannraí fá urse té aip a éongbáil aip an gceádána (cothrom na cora) ríil ná dtiocfar ipteac an túnghnamh.

S. Ní Con FADLA.

AN TÚRGNAMH 30 H-ÁIRAINN

Fonn: “Sliab na mbán.”

S. O S. ect. (11).

(Úán a ceapadh faoi éamh eile a tús na h-oirí a b' ag na Cúppai Samhradh i GC.1.S. aip Óráinn, i mí an Iúil).

1.

Óruito taoibh liom fém ó, a clanna Haeónil ghlúir,

So mionmáth reéal daoisib aip éacat náce fear, Ór duine baot mé aip ceapadh bhearráid, Ná bioró géar iomr 'r ná vén tuí-mear, Ní cíppair déire, i gúshas reéil óm, Ná éacatá tímána na laoch tár leas, Ná cogáid an Tráe Toir, marfá tunt na céarta,

De réapcaib Hélen: léip fíomor na bhearr. 11.

Via Satáin áitíodh aip uair an meadóin lae, Ó céib na mbádó tóir éin muir do ghlúir,

aip bóro “Úán Domhur” aip utánpáip fá étar,

(—Aic a mís na ngrápta ba ghearr i lean riú),

b' amhrán retéipeac an Dúibhailleac aip, Ag cup an céib tóinn amach aip cuan,

—Aic níor b' fad in aonéop do lean tóin píom rin,

Muir b' an roiteac aip luapcaib fáinn.

11.

Via Satáin áitíodh aip uair an meadóin lae,

—Ba éigíre le feairibh áitíodh,

Sup éuit mí-áit opta comh mait leo-riú,

Ir oí liom fém ó, gniomhá an lae ó,

Marfá fíneadó móri éuro tárí muintir lag,

b' feairibh óga a'p marcaill gheóite,

—I gceádána eip ann aip bóro san píead.

IV.

A'p na h-Ullamhain fém ó, ván aipre a gceim riú,

A'p na cléip le céile ba tréit a g-cáir,

Ag an tubáid “rayrick” vo traoé go léip rin,

A'p do éamh na céarta i mbéal an báir.

A'p aip mbéire gheóitead níor b'ear a gceim riú,

Iao eacúte tréit-lag san ionnta píead,

—Cailini gheóitead so léip go bhearróite,

San aon ván b'fóirtead aic iao 'n-a pípear.

V.

A'p an ruaire feap píomh-gnúir 'gur an t-úgad leigeannta,

Le h-air a céile san gheár go tláit,

Va ghuaird flúid déarfa mná gá b'fearaíam

A'p san aicí faoireamh ná leigear te fágail—

Sé dubaingt gáid aomhne 'dip ós a'p aipra

“Tá éir an taom rin do b'ait ván gceádána

“So b'ait na b'fóirte! feadó raoisal na

“Ní b'eaip aon céim tóin aip lúig ná

b'ad.

V.

Ní h-áit liom fém é, leatopáin ná riléise,

Ná reéala píne do éamh i bpáit

Ac i gceádána an lae úd veib. rap.

adéarfaíam

Sin deipí reéil a'm a'p m' im rtao;

Ac geallamh-pe daoisib-pe an té júnne aip meallád

So níosfham a ceac aip, a'p a bfuil aip tair,

A'p go scuiream i gcomháinn amach tár b'adána

San píoc de lán leir na mbaod a tar.

Ceangal.

A'p gíl Naomha, minn' tiochtá 'rpéapá,

A'p do beacáis céarta le h-éire a'p 'páit,

Do éin ní gaocha aip muir, a'p rpéapá,

Leat mile burdeacáip aip dtarbháit a'p plán.

(II) Cumann na h-Éigre.

Cupá aip bun i gceill Áirne, 1906.

donac tanteann.

i mbairle atá cliat,

luignasa 11-26

spóirt, ceol, rinnce, dráma,

litriúiseáit, ceiliúide 18 7 25.

Stuaireanna

(Ari Leanaíocht).

CORRÍSTE: (1) 1 ngéibhinn; (2) As corruigíodh na scáorach i. San iad a leigean faoi rson (cúimhnuigád).

CAMÁN LUATHA: (1) An lárúp shóisí bior ap an luairt-síofarais nuaip a corrúis-teap i; (2) Trócaí-síomph.

CREATÁLAIRDE: Taobhán an tigé.

CHAS: (1) Úi an feap ó d'éagád aige i. ó d'hualladh; (2) The knocker of a door.

CHEASAIRE: Duine chuaith, gortáe.

CEAPAIRE: Piota aram.

CAMDA: (1) Sciallós aram; (2) Leat éadaían bairille.

CÚINNEADL: Ós leagan ceann na téide ap an talam agur i déanam timcheallacl or ciomh a céile ap nór fúnpa.

CEANNSAÍSTE: (1) Connigé; (2) Sáinniúigé.

CINCEÍN: Fuaip an feap faoi an scineín é; bapp na rpóime (:cúincén).

CLASGARNAÍC: Dáirteac, tphon.

CATFARNACÍ: (1) Dáirteac mion; (2) cölbhpnaíc, dáirteac mion a bhfuil ceo léiri.

CRAISTE: Leabharó éaptear tá déanta ar ádmait agur i forbairte.

COTARÍDE: (1) "Naé é an cotaríde e," deaptear le duine naé bhfuil a' bhealnú móran suip a h-éit ann; (2) Dóðarán arail.

LEABHARÓ TÉASTAIR: Leabharó ádmaita dánta ap a ciomh.

CODAL: Sin bheacé ap beagán rpáinn, ré mo tuairim naé n-íteap é. Cloípeá a' rpáinn é (codal).

CODALACÍ: Sin an fárrige beirte coiltineac, riad na taoill agur an rpuit a éapar ap a céile ión-triochain leip rim; (2) Coipé; (3) Plúbaé.

CROSÁNTAÍC: San bacád a éipi ap duine.

CARIÓ: Sin é an éird ip fuidhe riap den éapbhat (recte den h-éit foíteap).

CÁITTE: Apáip tuigtar amach ó d'éacád leip an nsgaot ag baint na scáitennis agur an trálaclair ap.

FÁIRRGE-CÁITTE: Nuair a buailtear an fárrige go teann láidí i n-aigaird na n-aillteacha o'fheicfá an éacit ag dul ruar leat éacó tphoní pan aer.

CÁITISÍL: Ir opt tá an éacit a deaptear le duine mbéad mion-éacádt ap mar thiofáid puto le n-áinair.

CAMALÓID: (1) Feap cam liopuirtéac; (2) Maroe cam.

COIRIB: Sin glún ádmait bior le hágaird rpáinn éapair agur arail.

CÁINNEACÍ: Sin feap a mbéad bhealbar ap (nó, rmeigin gádhair).

CRIOSTÁITÉ: Tug sí téite i n-a emoriáis é i. 'na cura éadairge.

CAISÍNEACÍ: An feamainn ghearr párap i mbappi an éadairge.

CLUANAIÓDE: Duine cíonna céillíde a leigear ap fém a h-éit rímplíde.

COSÚS: An poll tá ap 'éacón taobh do polláine na rpónaí. Taobh abúr do ónúcéad na rpónaí.

CAITFEACÍ: Feap caitfeacé feap ap beagán fóráip.

CLEIMIRT: An bhaon deapteanaé bainne bliústeap ón mbó.

CREATTÁLAÍC i. LEIMNEACÍ.

CORRNÚSHÁD: Ós cumh bheithiúin ruar ap maroe.

CÁILÍNEACÍ: Cineál feamainne éagair faoi thí.

ENANT: Rata enant (nó enant) tóirteap ap bapp an fhuicaird i nuair a ghearrfáidh le rson é, beadó an ghealaé ann. Ir ceann a h-éit ó d'éanansc i ná ó d'éanansc i. So mbheagair na rataí enant fém nuair a beadó oíshar opt na h-éit san tada.

CUAÉCTAONI: Capall a beadó ag pártáil ap ruád na páipe agur ag cuáctaoil te neart teann intinne.

CLANNAS: An ó d'fháidte a fítear le céile ra gheimir ap crann deilbhé bhéaróin.

CALCUMÍSTE: Druidé ruar, taéitungé.

CÓIRIÚSHÁD: Dear fábhao amach san clóca ná fallann beut rí ma corrúisgád.

CÓISIR: "An áit a mbíonn an ómpreas tagann an cóirípí éine" —pean focal.

CRAPLUÍSHÁD: Dailiúgád, crumhí.

CUAILLE: Maide ádmait a mbeadó a ceann i dtalam.

CONTRÁT: Tuitim na horúche.

CROIS-MÁRSÁD: (1) Tuigtar an t-ainm rin ap fúip ap ticté tá caitte in do bealaé; (2) Uppir éorán.

CRUÍOTDÁC: Duine mbeadó epróde cíotánaé aige deaptear go bhfuil ré píocánaé (asthmatic).

CORRIC: Ir ionann rin ir bapp nól mullaé an éinn. "Tá bhasón ra scoimpic aige."

CÍMLEACÁD: Duine riumeamair ap beagán cup leir.

CORRA-SEADH: Ap do gusgarán.

CAOLADÓIR: Feap déanta cléib agur ciréos.

CIMMRE: Ceann an tigé i. feap an tigé.

CIMMREACHT: Feap a beadó i n-éadan capaill i ag obair téi.

COTRAMACUN SION: Cúiteamh na hainmíre.

CÉNRANN: Cláiríán.

CALÓS: Mar éalós fneacáta ap rpuit aibne, ap a móinéad seal, apáit san tuairisc.

CLÁDAIRE: Duine a mbeadó go leor gaoitreáit aige.

CLUÍCHE CLAOНАC: Óimíp sí an cluiche claoñac opim, rin beapt ealbhanta a imíte opt, é fíanaid, é túaltúgád.

AN MAIT LEAT £5,000,000 ▲

Cóinneáil in Eirinn?

Beidh Saedil na hÉireann an capn mórrin airgíod gac bliam do Seán Óuirde, agneall ap airgead Urrabhair, ap Lorcád, ap Cionóire agur ap Sangal Daomh, agur cailliún éapta d'Eirinn iread £80 ar 54c £100 de rin.

AN SAEDÉAL-COMHUAÉT TAISEO UM URRATHAS NAISIUNTA, TEORANTA

The Irish National Assurance Coy., Limited)

ARDOIFIG—30 FAITHCHE AN CHOLAISTE, ATH CLIATH

TUGAID ÓUR SEUÍO ÁRACÁIS DO N CUMANN SAEDÉALAÉ IS FEARR AN CUMANN IBÉRNAÉC INSÍÚRÁIL TEÓ.

I N-AIGAIRD TÓIRTEADN AGUS COITCINNE

PROM-OIFIG—48 & 49 SRÁID AN DÁMA

AT CLÍAT.

NÓ POLASOITE IS IOMLÁINE LE FÁSÁIL.

AS SIOPA

Ó. NEACHTAIN & A

CLÁINNE MAC

TD

BHUAIÓ CONNACHTA MARÓIN

LE TRÓTGÁN & INNTRÉAD

TÍSE, UINLÍP DE CUILE

CINEÁLT, BALL ACRAÍ, SPÉIRÓ,

7. EILE.

SRÁID NA SIOPAS, SALLUM.

CÉIM-PRÉS: Ó Neachtain, Sallum.

AN CÁOI A NDÉANTAS AN LÍN-ÉADAÉC I SCOIS-FÁIRRSE FADÓ.

(Ari lean. ó leat a 2).

Ríceadó bliam ó fom, agur nil blar maijs fóir ari.

Ní h-ádó a pádó naé é an bealaé ampréaraé, tuioblóideac úro, a leantap anoir ag déanam línn-éadaig. Dá mba é h-íada so mbeadó móraí paróibh déanta ag na déantóipí móra línn-éadaig atá i gCúigí Ullad. Siad na monarcas nua, agur na bealaig nua so léiri a bárs an déantur-baile, agur a éinig pá deara do na rean-déantóipí leagan ap ap fad.

an Óuirdeos.

Tomář MAC DÖNNÉADÁ

A CLANN MAC

SLÉAS FOIRGEANTACHTA, ÁDMÁD SAEDÉALAÉ & COISRIÓC.

SIMÉARACHT & DÉANAMÍ TROSSÁDÍN ROTATÓIRÍ & LUÉT DÉANTA CARTÁCA.

INNTRÉAD & TROSSÁDÍN TÍSE.
LARNAÍC FOIRGEANTACHTA.

UNSLÍS & INNEALLACA DE CUILE CINEÁLT.

EARRARD GRÉID & CRÍAD-TEMEAD ÓIR EILEICTREACAS & NEIMH-SREANGAÍDEACTA.

STÓRTA TÁITLIASGRAÍS & SUAIL SIOLTA ALLMIUIRIDÉ.

LUÉT DÉANTA CEIMIG-LEASAÍSTE.
DON-LUÉT DSOLTA DIÚAM (SUANO) PERUÍ GSOMNACTA.

MUILLTE PLÁIR.

LUÉT DSOLTA & REACTA BEATA, & COMÉANNARÓTE SUÍCRA.

Dú leapt da gac Saevilgeoir i mduine
ðta cliat san son apán do déannaé

ac

Eran

ui

Cinneíde

AN T-ARÁN IS FEARR DÓ NDÉANTAS.

124 SO UÍ 131 SRÁIDU PARNELL

Agur

BÁCÚS NAOMH PÁDRAÍS.
baile ðta cliat.

SUÁN—3141.

MÍ son triopar imp i. cíngí a bhfuil ríor mó earradaré saedéalaé. fásáil ann ná 45

A. MOON, TEGRANTA,

A. ÓSOLAR CULTAÍ FEAP. NATA DAN & BAC 400
tronc éadais feilear o'fe. bean, nō páirve.

MORTFOINTA CELINTON . n. VILLIUM

Printed for the Publishers
At "Connacht Tribune" Printing Works
Market Street Galway.